ОБЩ ЗНАМЕНАТЕЛ НА КОЛЕКТИВНОТО ВЪОБРАЖЕНИЕ

Именно от “Бележките” та до “Зое” Капор оформи един *специален езиков субстрат*, съставен от градския жаргон, кафански каламбури и културен контекст, от което се е получило едно “койне” (езикова смес) от абсолютна оригиналност. Капор си играе с езика на всички негови нива, от простото разместване на думите до сложните асоциации, които могат да се разберат само от културния контекст, понякога локален, понякога универсален. Някои от тези фрази, като кафански каламбури, са известни отдавна, но Капор пръв се досеща как да ги направи литературно функционални. Впрочем, колкото сам взима от езиковата действителност, толкова й връща: тук имам пред вид неговия жаргон от “Бележките”. Определената прецизност на Анините изрази, някои умалителни, идиоми и неологизми необичайно бързо преминаха в обща употреба. Въпреки че Капор използва в “Бележките” предимно майтапчийския език на някои микро-социални групи, значи на някои компании, читателите от цялата страна го схванаха като специфичен “белградски” жаргон! С обратно въздействие този жаргон навлезе в по-широка употреба, макар че по същество никога не е бил говор на макро-социални групи! Така този писател успя да окаже влияние върху езика на най-широките читателски кръгове, ако някой знае за по-голям или по-добър комплимент към някой съвременен писател, моля нека заповяда да го каже! Обаче това, което би трябвало да бъде предмет на истинско лингвистично проучване, засега е само предмет на задоволство и въодушевление сред читателите. Може би така е и по-добре.

Защото този популярен писател понася обратните удари на собствената си популярност: онова, което се харесва, както по премълчаване се счита сред нашата литературна общественост, със сигурност не е с кой знае каква стойност. Няма начин, а и необходимост, освен понякога при полемичните обзори на някои критики, отправени към книгите на Капор, това да бъде оборено. Традиционното болезнено реагиране на нашата критика на онези нови произведения, които нямат претенции за "дух на тежест", в стила на селската или, което е още по-лошо, на градската мъдрословна проза, би могло да се нарече неин "*балкански комплекс*". Това е съпротива срещу литература с нова чувствителност, а смятам, че с примера на Капоровата проза посочих за каква чувствителност става дума. Внушавайки ни, че Капор е "лек" писател, затова, че пише разбираемо и просто, ефектно и очарователно, тази комплексоидна критика открива собственото си затруднение за разбиране на литературата. Не виждайки *духовната еманципация*, която Момо Капор осъществи в нашата проза, освобождавайки пространство за *стойностите за "женското" разбиране на света*, изграждайки специфична *градска митология*, въвеждайки духа на *масмедиите* в технологията на прозата, *въздействайки върху езиковото общуване* и т.н., него го обвиняват, че се подмазва на повърхностните читатели... Истината е точно обратна: с това, че умее да създава *проза, която се предлага като общ знаменател на изключително голямото колективно въображение*, от извършва нещо трудно и сериозно, далекообхватно и трайно!